

Ammattikorkeakoulujen haaste: ”pikkugradusta” uudenlaiseen tiedontuotantoon

Liisa Vanhanen-Nuutinen & Pirjo Lambert (toim. 2005). **Hankkeesta julkaisuksi. Kirjoittaminen ammattikorkeakoulun ja työelämän kehityshankkeissa.** Edita.

Ammatillisen opettajakorkeakoulun opettajat Pirjo Lambert ja Liisa Vanhanen-Nuutinen ovat toimittaneet kirjan kirjoittamisesta ammattikorkeakoulussa. He ovat tutkineet oppimista koulun ja työn rajavyöhykkeellä. Kirjassa he toimivat jälleen rajavyöhykkeellä, mutta hyvin erilaisesta näkökulmasta. He ovat lähteneet kehittämään opetusta hankkeen avulla, jossa kurssista keskusteluineen rakennettiin ammattikorkeakoulun kirjoittamista tutkiva ja kehittävä pienoisryhmä. Hanke pyrkii luomaan ammattikorkeakouluille tiedollisia edellytyksiä ja käytännön välineitä vastaanottaa kouluille asetettu vaatimus tutkimus- ja kehittämistoiminnasta. Tällöin AMK -opettajien haasteena on opetuksen rakentaminen yhä enemmän työelämälähtöisiksi hankkeiksi, joissa mukana ovat organisaatiot toimivat opettajien ja opiskelijoiden oppimis- ja kehittämiskumppaneina. Kirjan kirjoittajat ovat täydennyskoulutuksessa olevia AMK -opettajia, jotka toimivat omissa organisaatioissaan hankkeiden toteuttajina ja niissä tapahtuvan oppimisen ohjaajina. Kokonaisuudessaan kirja on siten raportti asianomaisten opettajien ekspansiivisesta oppimisprosessista.

Uudenlaisen kirjoittamisen genren hahmottelua

Kirjan 16 artikkelia on ryhmitelty neljään erilliseen teemaan. Eri teemojen artikkeleita yhdistää intressi nähdä kirjoittaminen moniulotteisesti yhteisöllisenä ja kehittyvänä toimintana. Kirjan ensimmäisessä osiossa näkökulmaa rakennetaan teoreettisemmalla otteella genre -käsitteen avulla. *Lambertin ja Vanhasen-Nuutisen* artikkeli perustuu aineistoon, joka koottiin kahdelta ”Projektista julkaisuksi” -kurssilta ja joka analysoitiin toimintajärjestelmän avulla. Tällöin kirjoittamisen tekstilaji (genre) kehittyi siinä toimintajärjestelmässä, jossa kirjoitetaan. Genre-näkökulmaa avataan lisää *Merja Helteen* artikkelissa. Hän ehdottaa laajaa genrerepertoaaria ja sen oivaltavaa käyttöä AMK -kirjoittamisen kehittämisen lähtökohdaksi. *Petri Jääskeläinen ja Aino Vuolijärvi* tarkastelevat genreperustaisen opettamisen näkökulmasta nykytilannetta. He tuovat esiin kirjoittamisen taustaa ja ristiriitoja, jotka kiteytyvät ”pikku gradu” -ongelmaan sekä kuinka siitä päästään eroon. Genrelähtöiset tarkastelut pohjustavat onnistuneesti läpi kirjan rakentuvaa kehitysrivistä tiedekorkeakoulun ja ammattikor-

keakoulun tutkimustoiminnan erilaisten toimintajärjestelmien välillä.

Paikantunut tieto kirjoittamisprosessin lähtökohtana

Kirjan muissa osioissa etsitään konkreettista vaihtoehtoa esimerkkien avulla. Toisen teema-alueen artikkelit käsittelevät kehityshankkeissa kirjoittamista. *Teemu Rantanen ja Timo Toikko* yhdistävät käytännönläheisen hanketoiminnan uudenlaiseen tiedontuotantoon. Viitaten Gibbonsin, Nowotнын ja muiden ajatuksiin tiedosta, joka syntyy sovelluskohteensa yhteydessä, kirjoittajat etsivät projektityön ja tutkimustyön ”perinteisten” peruslähtökohtien ylittämistä ja uudenlaista integrointia. *Arja-Tuulikki Suntio* kirjoittaa kehittävän raportoinnin mallista, jonka vaiheita ovat työn havainnointi, erilaisten poikkeamien kirjaaminen ja analyysi, tutkijan laatiman raakaraportin jakaminen osallistujille, ohjeistettujen kokouskeskustelujen analyysi sekä loppuraportin työstäminen. *Raili Gothoni, Jari Helminen ja Risto Siren* kuvaavat kokemuksiaan opiskelijoiden ja työelämäohjaajien kanssa yhteistyössä toteutetusta tutkimus- ja kehittämishankkeesta. Kirjoittajat tuovat esiin niitä muutosvaatimuksia ja kehittymisen mahdollisuuksia, joita kirjoittamisprosessi opettajuudelle asettaa.

Kansainvälisen kehitysyhteistyöhankkeen audiovisuaalinen suunnittelu- ja täytäntöönpanoprosessi on tarkastelun kohteena *Tea Stoltin* ja *Henriikka Nuutisen* artikkelissa. Heidän tekstiään audiovisuaalisen raportoinnin uusista ulottuvuuksista jäsentävät *Tiina Rautkorven* asettamat kysymykset. Tässä yhteydessä viehätty hanke-tutkimuksen ongelmaperustaisen dokumentoinnin havainnollisuudesta. Ammattikorkeakouluopettajan työn arkea läheltä havainnoiva tieto tarjoaa välineitä muutospaineista selviytymiseen.

Kirjan kolmannen teemakokonaisuuden artikkeleissa valotetaan työelämäyhteistyössä tapahtuvaa kirjoittamista. Aluksi *Outi Ahonen*, *Elina Ora-Hyytiäinen* ja *Pirjo Silvennoinen* erittelevät työelämäohjaajien, opettajien ja opiskelijoiden yhdessä kirjoittamisen prosessia osallistujien erilaisten intressien ja kirjoittamisen oppimisen näkökulmasta. Yhteiskirjoittamisen etuna on tutkivan työotteen ja yhteisen ymmärryksen voimistuminen, mutta kirjoittamisprosessin aikana ei tulisi unohtaa toiminnan tavoitetta eli alueellista kehittämistä. Teemakokonaisuuden kahta seuraavaa artikkeleita yhdistää toisiinsa toimintakontekstin moniäänisyys. *Anne Hartikainen* kuvaa artikkelissaan arviointitutkimuksen etnografista menetelmää, jolla kehittämishankkeen tuottamia muutoksia on mahdollista paikallistaa. *Päivi Fredrikssonin* ja *Tiina Rautkorven* artikkelissa ryhmitellään kiintoisasti pääkaupunkiseudun vaikuttajien näkemyksiä ammattikorkeakoulujen alueellisesta vaikuttavuudesta. Lopuksi *Kari Salo*, *Minna Söderqvist* ja *Timo Toik-*

ko esittelevät Open access -tyyppistä julkaisujärjestelmää, joka avoimuutensa ja joustavuutensa puolesta tarjoaa haasteen perinteisemmille tiedon tuottamisen ja välittämisen menetelmille. Artikkelien perusteella työelämäyhteistyössä ei ole kirjoittamisen yhtä mallia vaan useita kokeilun mahdollisuuksia.

Tiedostava kirjoittaminen

Teoksen loppuosan artikkeleissa tarkastellaan opettajaa kirjoittajana ja kirjoittamisprosessin ohjaajana. *Pasi Lankinen* tutkii ammattikorkeakoulukirjoittamista opettajakunnan kirjallisten tuotosten ja niistä palkitsemisen näkökulmasta. Artikkelissa kysytään mm, vahvistavatko palkitut tieteellisten artikkelien kirjoittaminen ja tekstilajiltaan perinteisten opinnäytetöiden tuottaminen ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön strategiaa. Ammattikorkeakouluopettajan ristiriitaista roolia kirjoittajana pohtivat artikkelissaan myös yliopettajat *Minna Söderqvist* ja *Kari Salo*. Kirjan päätösartikkeleissa keskitytään opinnäytetöiden kirjoittamisprosessin ohjaukseen. *Saara Karppisen* artikkeli tarjoaa useita sovelluskelpoisia ja konkreetteja välineitä asiantuntijatekstien tuottamiseen ja asiantuntijakirjoittamisen oppimiseen. *Inkeri Laitinen* ja *Regina Nurmi* puolestaan analysoivat ohjaajan näkökulmasta niitä jännitteitä, joita opinnäytetyön kirjoittamisprosessin ohjauksessa usein esiintyy.

Genreen perustuvalla otteellaan kirja nostaa käsittelyyn AMK:n olennaisia toiminnallisia kysymyksiä, vaikka se aihepiiril-

tään rajautuukin kirjoittamiseen. Viime vuosina on erilaisilla foorumeilla käsitelty paljon tutkimusta korostavan tiedekorkeakoulun ja ammattiin suuntautuvan ammattikorkeakoulun keskinäistä työnjakoa ja erityisesti jälkimmäisen suhdetta tutkimukseen. Kirja on hyvä esimerkki tutkimuksellisen otteen ja käytännön työelämälähtöisen (kirjan tapauksessa AMK-opettajien työn) kehittämistoiminnan yhdistämisestä. Kirjan kiehtovuutta lisää sen poikkeaminen tiedontuotannon totutuisista menetelmistä ja soveltavan tutkimuksen uudelleen määrittely käytännössä. Kirjassa liikutaan teorian ja käytännön rajapinnalla ja etsitään uudenlaisen kirjoittamisen mahdollisuuksia. Tämä tapahtuu niin toiminnan teoreettisen ja sosiokulttuurisen kuin lingvistisen tekstintutkimuksenkin näkökulmista ja niitä yhdistäen.

Kokonaisuudessaan kirja tarjoaa lukijalle haastavan moniikkunaisen työpöydän ammattikorkeakouluissa vasta muotoutumassa olevien opetuskäytännön, tutkimuksen ja ammattikäytännön kysymysten pohdintaan. Se antaa lukijalle myös useita vinkkejä oman kirjoittamisprosessin kehittämiseen.

RITVA ENGSTRÖM JA
ANNELI SARJA